

Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler ile ilgili olarak Kişisel Verileri Koruma Kurulunun 23/06/2020 Tarihli ve 2020/481 Sayılı Kararı

Karar Tarihi	: 23/06/2020
Karar No	: 2020/481
Konu Özeti	: Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına Yönelik Talepler

Kurumumuza intikal eden muhtelif başvurularda, ilgili kişilerin medya kuruluşlarına ait çeşitli internet sitelerinde yer alan haberlerde geçen isim ve soy isimlerinin ya da haberlerin 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu (Kanun) hükümleri kapsamında silinmesinin talep edildiği, bunun yanı sıra bazı başvurularda ise söz konusu gazete arşivlerinin arama motorları tarafından indekslenmeyecek şekilde teknik düzenlemeye tabi tutulması hususunda gerekli kararların alınmasının istenildiği görülmekte olup Kurumumuza intikal eden bu yöndeki taleplerin "Unutulma Hakkı" kapsamında bir bütün olarak Kurulumuzca değerlendirilmesi gereği hasıl olmuştur.

Unutulma hakkının çeşitli yargı kararları ve uluslararası kurumların organlarının görüşleri doğrultusunda literatürde, "bireyin geçmişte hukuka uygun olarak yayılmış ve doğru nitelikteki bilgilerinin zamanın geçmesine bağlı olarak erişimden kaldırılmasını ya da gündeme getirilmemesini talep edebilmesi" olarak tanımlandığı görülmektedir.

Bilindiği üzere Anayasa'nın 20 nci maddesine 2010 Anayasa değişikliği ile eklenen "... Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir." hükmü ile bireylere kişisel verilerin silinmesini talep etme hakkı tanınmaktadır.

Öte yandan, Kanunun "Genel İlkeler" başlıklı 4 üncü maddesinde kişisel verilerin işlenmesinde uyulması zorunlu ilkeler arasında doğru ve gerektiğinde güncel olma, belirli, açık ve meşru amaçlar için işlenme ve kişisel verilerin ilgili mevzuatta öngörülen veya işlendikleri amaç için gerekli olan süre kadar muhafaza edilmesi sayılmış, ayrıca Kanunun 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde ilgili kişiye kişisel verilerin silinmesini veya yok edilmesini isteme hakkının tanındığı, 7 nci maddesinde ise kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hâle getirilmesinin düzenlendiği, mezkur hükümde; Kanun ve ilgili diğer kanun hükümlerine uygun olarak işlenmiş olmasına rağmen, işlenmesini gerektiren sebeplerin ortadan kalkması hâlinde kişisel verilerin resen veya ilgili kişinin talebi üzerine veri sorumlusu tarafından silineceği, bu hususta diğer kanunlarda yer alan hükümlerin saklı olduğu ve buna ilişkin usul ve esasların ise yönetmelikle düzenleneceğinin hükmüne bağlandığı görülmektedir.

Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelik'in 8 inci maddesinde kişisel verilerin silinmesinin kişisel verilerin ilgili kullanıcılar için hiçbir şekilde erişilemez ve tekrar kullanılamaz hale getirilmesi işlemi olarak tanımlandığı ve veri sorumlusunun bunu sağlamaya yönelik olarak gerekli her türlü teknik ve idari tedbirleri almakla yükümlü olduğu belirtilmektedir.

Diğer taraftan Kanunun yürürlüğe girmesinden önce dahi "unutulma hakkı"nın yargı kararlarına konu olduğu, internet haber arşivinde bulunan bir haberin içeriğinin yayından kaldırılması talebine ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'nin 03.03.2016 tarihli ve 2013/5653 Başvuru Numaralı Kararında, "bireyin geçmişte haber yapılmış ve gerçeğe aykırılığı ileri sürülmemiş davranışlarının artık hatırlanmasının engellenmesi"nin hukuki mesele olarak ortaya konulduğu, internet haber arşivlerindeki kişisel verilere erişimin engellenerek kişilerin yaptıklarının unutulmasının sağlanması yönündeki talebin unutulma hakkı olarak nitelendirildiği, ayrıca kararda; "Başvuru tarihi itibarıyla söz konusu haberin yaklaşık on dört yıl önceki bir olaya ilişkin olduğu ve böylelikle güncelliğini yitirdiği açıktır. İstatistiki ve bilimsel amaçlar yönünden de yukarıda ifade edilen gerekçelerle bu bilgilere internet ortamında kolaylıkla ulaşılmayı gerekli kılan bir neden bulunmamaktadır. Bu bağlamda kamu yararı bakımından siyasi veya medyatik bir kişiliğe sahip olmayan başvurucu hakkında internet ortamında yayınlanan haberlerin kolaylıkla ulaşılabilirliğinin başvurusunun itibarını zedelediği açıktır." denilmek suretiyle unutulma hakkının nasıl ele alınması gerektiğine ilişkin kriterler belirlenerek haberlerin kişinin Anayasa'nın 17 nci maddesinde güvence altına alınan şeref ve itibarın korunması hakkını ihlal ettiğine karar verilmiştir.

Kararda ayrıca unutulmayı etkin kılacak yöntemlerden de söz edildiği, buna göre, 5651 Sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun'un 9 uncu maddesinde erişimin engellenmesinin kapsamının kişilik hakkının ihlalinin gerçekleştiği yayın, kısım, bölüm ile ilgili olarak (URL vb.) içeriğe erişimin engellenmesi yöntemiyle verileceği ve zorunlu olmadıkça internet sitesinde yapılan yayının tümüne yönelik erişimin engellenmesine karar verilemeyeceği belirtilmiş olup buna ek olarak, "... alınacak tedbirlerin kişinin şeref ve itibarına yönelik müdahaleleri unutulma hakkı gereğince engellemek için arşivde arama yapmaya imkân tanıyan haber ile kişi arasında ilişki kuran kişisel verilerin silinmesi, haberin anonim hâle getirilmesi, haber içeriğinin bir kısmına erişimin engellenmesi gibi birçok yöntem benimsenebilir. Bu bağlamda yargının görevinin, İnternet ortamının sağladığı kolaylıkla zamanla kişilerin itibarına yönelik müdahale oluşturan haberleri tamamen ortadan kaldırarak geçmişte meydana gelmiş olayların yeniden yazılmasını sağlamak olmadığı dikkate alınmalıdır. İnternet haber arşivinin bir bütün olarak basın özgürlüğünün korunması altında olduğu unutulmamalıdır..." denilmek suretiyle kişisel verilerin silinmesine ve anonim hale getirilmesine yapılan atıfla erişimin kısmi olarak engellenmesi ve kişi ile haber arasında bağlantının koparılması yollarıyla söz konusu hakla basın özgürlüğü arasında nasıl denge kurulabileceğinin gösterildiği, burada Kanunun yürürlüğe girmesinden önce silme ve anonim hale getirmenin unutulma hakkını hayata geçirmeye yönelik bir yöntem olarak ifade edilmesinin önemli olduğu, zira Yüksek Mahkeme kararında unutulma hakkına bir üst kavram olarak yaklaşıldığı, silme ve anonim hale getirmeyi ise bu hakkı tesis etmeye yönelik bir yol olarak sunulduğu anlaşılmaktadır.

Yine davacının isminin rumuzlanmadan bir kitapta yer almasına ilişkin olarak verilmiş olan Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun 17.06.2015 tarihli E:2014/4-56, K:2015/1679 sayılı Kararında unutulma hakkının; üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlenmesini isteme hakkı olarak ifade edildiği, bireyin geçmişinde yaşadığı olumsuz etkilerden kurtularak geleceğini şekillendirebilmesinin bireyin yararına olduğu gibi toplumun kalitesinin gelişmişlik seviyesinin yükselmesine de etkisinin tartışılmaz olduğu ifade edilerek unutulma hakkının gereği gibi sağlanmasının bireye faydası olduğu kadar topluma da faydası olduğunun vurgulandığı, bunun da ötesinde kararda unutulma hakkı tanımlarına bakıldığında her ne kadar dijital veriler için düzenlenmiş ise de, bu hakkın özellikleri ve bu hakkın insan haklarıyla arasındaki ilişki dikkate alındığında; yalnızca dijital ortamdaki kişisel veriler için değil, kamunun kolayca ulaşabileceği yerde tutulan kişisel verilere yönelik olarak da kabul edilmesi gerektiğinin ifade edildiği görülmektedir.

Unutulma hakkına ilişkin olarak Kanunun yürürlüğe girmesinin ardından verilen Yargıtay 19. Ceza Dairesi'nin 05.06.2017 tarihli E:2016/15510, K:2017/5325 sayılı kararında; bir internet sitesinde yer alan haberin güncellik değerini yitirdiği, dolayısıyla haberin o tarihte "gerçeklik ve doğruluk" kriterlerini karşılamasının artık bir önemi kalmadığı, adı geçen habere istenildiği zaman ulaşılmasının, toplum açısından yanlış algılamaya yol açabileceği, haberin yayında kalmasının toplumun ilerlemesi, gelişmesi için bir katkı sağlamayacağı, kamu yararına toplum hafızasında yer etmesi gibi bir etkisi olmadığı, haberin içeriğini oluşturan kişilerin toplumu temsil ve topluma hizmet etme gayesiyle seçilmiş veya atanmış siyasilerden olmadığı gibi, topluma kendini anlatma ve toplumu aydınlatma gayesiyle eser veren sanatçılardan veya aydınlardan da olmaması nedeniyle suç geçmişlerine dair bilgilerin kamuyu ilgilendirmede belirtilerek unutulma hakkının ifade ve basın özgürlüğüne üstün tutulduğu, ayrıca kararda Kanuna atfı yapılmaya da unutulma hakkının kişisel verilerin korunması hakkı içinde ele alındığı anlaşılmaktadır.

Uluslararası hukukta unutulma hakkı Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği sistemleri yönünden ele alındığında öncelikle ilk iki sistem içinde mevzuat düzeyinde unutulma hakkının tanımlanmadığı, ancak anılan kurumların mevzuatlarında yer alan özel hayata saygı, şöhretin korunması, kişisel bilgilerin gizliliği gibi bazı haklar üzerinden unutulma hakkına ilişkin sonuçlara ulaşılan kararlara ya da raporlara rastlandığı görülmektedir. Öte yandan;

- Avrupa Birliği Adalet Divanının (ABAD) 2014 yılında verdiği Google İspanya kararında özetle; arama motorunda yapılan aramada çıkan sonuçların "geçersiz, eksik, tamamen ilgisiz veya sonradan ilgisiz hale gelmiş" ise arama motorları tarafından internet ortamına yüklenen amacını aşan söz konusu kişisel verilerin ve buna ilişkin sonuç listesinde yer alan bilgilerin silinmesi gerektiğinin belirtildiği, kararda ayrıca ilke olarak kişinin özel hayatının gizliliği hakkının, arama motorunun ekonomik çıkarı ile söz konusu kişi adına yapılan arama üzerine kamunun bilgiye erişim hakkının diğer bir ifadeyle bilgi alma hakkının üzerinde olduğu, bu kuralın yalnızca kamunun bilgiyi öğrenmede üstün bir yararı bulunmakta ise uygulanmayacağına ifade edildiği,
- 29. Madde Çalışma Grubu'nun ABAD'ın mezkur kararının uygulanmasına ilişkin rehber ilkelerinde de kavramsal olarak "unutulma hakkı"nın kullanılmadığı, burada daha çok indeksten çıkarılma hakkı, arama motoru sonuçlarındaki linklerin gizlenmesi gibi kavramlar üzerinden konunun ele alındığı,
- 25 Mayıs 2018 tarihinde yürürlüğe giren Avrupa Genel Veri Koruma Tüzüğü'nün (Tüzük) "Silme hakkı ('Unutulma Hakkı')" başlıklı 17 nci maddesindeki düzenlemenin incelenmesinden, unutulma hakkının ayrıca tanımlanmadığı ve "silme" yükümlülüğü kapsamında değerlendirildiği, bu hakkın kullanımı bakımından Kanunun ilgili hükümlerine benzer şekilde veri işleme şartlarının ortadan kalkmış olması durumuna atıfta bulunulduğu ve bu hakkın istisnalarına (yasal yükümlülük, kamu yararına gerçekleştirilen bir görevin yerine getirilmesi, halk sağlığı alanındaki kamu yararı, kamu yararına arşivleme, bilimsel veya tarihi araştırma amaçları, istatistik amaçları, yasal iddialarda bulunulması, bu iddiaların uygulanması veya savunulması) yer verildiği

görülmektedir.

Bu kapsamda, unutulma hakkının uygulanmasında mevzuatımızda kavramsal olarak söz konusu hakka yer verilmese bile hukukumuzda bu hakkı sağlamaya yönelik araçların bulunduğu açık olduğu, bu araçların örneğin, 5651 sayılı Kanunun özel hayatın gizliliği nedeniyle içeriğe erişimin engellenmesi yönündeki düzenlemesi olabileceği gibi Kanunun silmeyi düzenleyen 7 nci maddesi de olabileceği, bu itibarla, yukarıda yer verilen açıklamalardan hareketle, unutulma hakkının, Anayasanın 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü ile 6698 sayılı Kanunun 4 üncü, 7 nci ve 11 inci maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yer verilen düzenlemelerle iç hukukumuz açısından karşılanabileceği ve ayrı bir hak olarak tanımlanmasına gerek olmadığı; öte yandan unutulma hakkını sağlamaya yönelik olarak veri işleme faaliyetinin durdurulması, silme, yok etme veya anonim hâle getirme ile indeksten çıkarma işleminden somut olaya göre en uygun olan araca karar verilebileceği, zira unutulma hakkı içinde pek çok hakkı barındıran bir üst kavramken, sayılanların bu hakkı tesis etmeye yönelik araçlar olarak ele alındığında Kanuna hedeflenen gayenin gerçekleşmesine de katkı sunulabileceği değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede, Kurumumuza intikal eden medya kuruluşlarına ait çeşitli internet sitelerinde yer alan haberlerde yer vermek suretiyle işlenen kişisel verilerinin kaynaktan silinmesine yönelik başvurular, bu basın organlarının veri sorumlusu olduğu noktasından hareketle Kanunun ilgili hükümleri çerçevesinde Kurulca değerlendirilerek karara bağlanmakla birlikte, kişilerin unutulma hakkı kapsamında ad ve soyadları üzerinden arama motorlarından yapılan aramalarda çıkan sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik talepleri kapsamında Kanunda ve ilgili alt düzenlemelerde herhangi bir açık hükme yer verilmediğinden, bu nitelikteki başvuruların ne şekilde ele alınacağı hususunun değerlendirilmesi gereği ortaya çıkmaktadır.

Yukarıda yer verilen değerlendirmeler çerçevesinde;

- Kurumumuza intikal eden başvurulara konu "Unutulma Hakkı"nın bir üst kavram olarak ele alınmak suretiyle Anayasanın 20 nci maddesinin üçüncü fıkrası hükmü ile 6698 sayılı Kanunun 4 üncü, 7 nci ve 11 inci maddelerinde ve Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinde yer verilen düzenlemeler çerçevesinde değerlendirildiği,
- Yine Kurumumuza yapılan başvurularda yer verilen arama motorlarından ad ve soyadı ile yapılan aramalarda kişinin kendisiyle bağlantılı sonuçlara ulaşılmasını isteme hakkının indeksten çıkarılma talebi olarak nitelendirildiği,
- Bu kapsamda, arama motorlarının, üçüncü taraflara ait internette topladıkları verilerin işlenmesinin amaç ve vasıtalarını belirledikleri göz önünde bulundurularak Kanunun 3 üncü maddesinde yer verilen tanım çerçevesinde veri sorumlusu olarak kabul edildiği,
- Arama motorunun işletmecisinin otomatik, düzenli ve sistematik olarak internette yayınlanan bilgiyi bulduğu, daha sonra kendi indeksleme programları çerçevesinde alıp, kaydedip, organize ettiği kişisel verileri arama sonuçlarının listesi formunda düzenlediği, sunucuları üzerinde sakladığı, belirli

durumlarda açıkladığı ve kullanıcılarına sunduğu dikkate alındığında arama motorları tarafından gerçekleştirilen faaliyetlerin Kanunun 3 üncü maddesi kapsamında 'kişisel veri işleme" faaliyeti olarak değerlendirildiği,

- Bu kapsamda, Kanunun başvuru ve şikâyet hakkına ilişkin hükümlerinde belirtilen usul ve süreler esas alınarak ilgili kişilerin, arama sonuçlarının indeksten çıkarılmasına yönelik talepleri ile ilgili olarak öncelikle arama motorlarına başvuruda bulunmaları, veri sorumlusu arama motorlarının söz konusu talepleri reddetmeleri veya başvuru sahibine cevap vermemeleri halinde ilgili kişilerce Kurula şikâyetle bulunabilecekleri,
- İlgili kişilerce yapılacak başvurunun şekli ve istenilecek bilgi ve belgelerin arama motorları tarafından belirleneceği,
- İlgili kişinin arama motorları üzerinden kendi adı ve soyadı ile yapacağı bir arama sonucunda gösterilen sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik taleplerin değerlendirilmesinde, ilgili kişinin temel hak ve özgürlükleri ile kamunun söz konusu bilgiyi edinmesinden sağlayacağı menfaatler arasında bir denge testi yapılması, yarışan menfaatlerden hangisinin ağır bastığının gözetilmesi ve bu değerlendirme yapılırken öncelikli olarak aşağıda belirtilen linkte yer verilen açıklamaların dikkate alınması ancak bu konudaki şikâyetlerin değerlendirme sürecinde dikkate alınacak kriterlerin bunlarla sınırlı olmayacağı, her somut olay özelinde Kurulca ilave ölçütlerin de gündeme gelebileceği,
- İlgili kişilerin, arama motorları üzerinden kendi ad ve soyadları ile yapılacak aramalar neticesinde gösterilen sonuçların indeksten çıkarılmasına yönelik taleplerinin veri sorumlusu arama motorları tarafından reddedilmesi veya taleplerine cevap verilmemesi halinde Kurula başvuruda bulunulurken aynı zamanda doğrudan yargı yoluna başvurmalarının da mümkün bulunduğu

hususlarının kamuoyuna duyurulmasına,

Bu kararda yer alan usul ve esasların arama motoru işleticisi şirketlere bildirilmesi ve ilgili kişilerce internet siteleri üzerinden unutulma hakkının uygulanabilmesini teminen iletişim kanallarının ülkemiz vatandaşları tarafından da kullanılabilmesine yönelik gerekli aksiyonların alınmasının sağlanmasına

karar verilmiştir.

Kişilerin Ad ve Soyadı ile Arama Motorları Üzerinden Yapılan Aramalarda Çıkan Sonuçların İndeksten Çıkarılmasına İlişkin Değerlendirmede Dikkate Alınacak Kriterler